

JUNGTINIŲ TAUTŲ EUROPOS EKONOMIKOS KOMISIJA

**KONVENCIJA
DĖL
TEISĖS GAUTI INFORMACIJĄ,
VISUOMENĖS DALYVAVIMO PRIIMANT SPRENDIMUS IR
TEISĖS KREIPTIS Į TEISMUS
APLINKOS KLAUSIMAIS**

KONVENCIJA
DĒL
TEISĒS GAUTI INFORMACIJĀ,
VISUOMENĒS DALYVAVIMO PRIIMANT SPRENDIMUS IR
TEISĒS KREIPTIS Ī TEISMUS
APLINKOS KLAUSIMAIŠ

Šios Konvencijos Šalys,

prisimindamos Stokholmo deklaracijos dėl žmogų supančios aplinkos 1 principą;

prisimindamos Rio de Žaneiro deklaracijos dėl aplinkos ir plėtros 10 principą;

prisimindamos 1982 m. spalio 28 d. Generalinės Asamblėjos rezoliuciją Nr. 37/7 dėl Pasaulinės gamtos chartijos bei 1990 m. gruodžio 14 d. rezoliuciją Nr. 45/94 dėl būtinumo užtikrinti sveiką aplinką siekiant žmonių gerovės;

prisimindamos Europos aplinkos ir sveikatos chartiją, priimtą 1989 m. gruodžio 8 d. Pasaulio sveikatos organizacijos pirmojoje Europos šalių konferencijoje „Aplinka ir sveikata“ Frankfurte prie Maino, Vokietijoje;

patvirtindamos būtinybę saugoti, tausoti aplinką, gerinti jos būklę ir užtikrinti tvariąją bei aplinkai palankią plėtrą;

pripažindamos, kad tinkama aplinkos apsauga būtina žmonių gerovei ir pagrindinėms žmogaus teisėms užtikrinti, įskaitant ir teisę į gyvybę;

pripažindamos, kad kiekvienas asmuo turi teisę gyventi tinkamoje jo sveikatai bei gerovei aplinkoje, privalo ir individualiai, ir kartu su kitais saugoti aplinką ir gerinti jos būklę dėl dabartinių ir būsimų kartų gerovės;

manydamos, kad, siekiant sudaryti galimybes ginti šią teisę ir atlikti šią pareigą, piliečiai turi turėti galimybę gauti informaciją, teisę dalyvauti priimant sprendimus bei galimybę kreiptis į teismus aplinkos klausimais, ir pripažindamos, kad dėl to piliečiams gali prireikti pagalbos jų teisėms įgyvendinti;

pripažindamos, kad, plėtojant visuomenės galimybes gauti informaciją ir dalyvauti priimant sprendimus aplinkos klausimais, gerėja priimamų sprendimų kokybė ir jų įgyvendinimas, visuomenei padedama geriau suprasti aplinkos problemas, taip pat sudaroma galimybė išreikšti savo susirūpinimą ir valstybės institucijoms atkreipti reikiamą dėmesį į jį;

siekdamos tokiu būdu didinti sprendimų priėmimo proceso atskaitomybę bei skaidrumą ir stiprinti visuomenės paramą priimant sprendimus dėl aplinkos;

pripažindamos skaidrumo poreikį visose valstybės valdymo srityse ir kviesdamos įstatymų leidybos institucijas savo darbe įgyvendinti šios Konvencijos principus;

pripažindamos, kad visuomenė turi būti informuota apie dalyvavimo priimant sprendimus dėl aplinkos tvarką, galėti nevaržomai ja naudotis ir žinoti, kaip ją taikyti;

pripažindamos atitinkamų funkcijų, kurias aplinkosaugos srityje gali atlikti pavieniai piliečiai, nevyriausybinių organizacijų ir privatus sektorius, svarbą;

norėdamos skatinti švietimą aplinkos klausimais įtvirtinant aplinkos ir tvariosios plėtros suvokimą ir skatinant platų visuomenės supratimą apie su poveikiu aplinkai bei tvariaja plėtra susijusius sprendimus ir raginant visuomenę dalyvauti priimant tokius sprendimus;

pažymėdamos šiuo požiūriu galimybės pasinaudoti visuomenės informavimo, elektroninių ar kitų ryšio priemonių, kurios bus sukurtos ateityje, svarbą;

pripažindamos, kad, valdžios institucijoms priimant sprendimus, svarbu visiškai integruoti į juos visus aplinkos aspektus ir dėl to būtina, kad valstybės institucijos turėtų tikslią, išsamią ir nuolat atnaujinamą informaciją apie aplinką;

pripažindamos, kad valstybės institucijos turi reikiamos informacijos apie aplinką visuomenės poreikiams tenkinti;

susirūpinusios tuo, kad visuomenei, įskaitant organizacijas, turėtų būti sudaryta galimybė naudotis veiksmingomis teisminėmis priemonėmis ginant jos teisėtus interesus ir įgyvendinant įstatymus;

pažymėdamos reikiamos informacijos apie produktus suteikimo vartotojams svarbą, sudarant jiems galimybę motyvuotai ir atsižvelgiant į aplinką rinktis produktą;

pripažindamos visuomenės susirūpinimą dėl apgalvoto genetiškai modifikuotų organizmų išleidimo į aplinką ir būtinumą didinti skaidrumą bei sudaryti visuomenei galimybę aktyviau dalyvauti priimant sprendimus šioje srityje;

įsitikinusios, kad šios Konvencijos įgyvendinimas sustiprins demokratiją Jungtinių Tautų Europos Ekonomikos komisijos (EEK) regione;

suprasdamos EEK vaidmenį šiame kontekste ir prisimindamos, be kita ko, EEK gaires dėl galimybės gauti informaciją apie aplinką ir visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus aplinkos klausimais, kurioms pritarta Ministrų deklaracijoje, pasirašytoje 1995 m. spalio 25 d. Trečiojoje ministrų konferencijoje „Aplinka Europai“ Bulgarijos mieste Sofijoje;

atsižvelgdamos į Konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste, pasirašytos 1991 m. vasario 25 d., Espe, Suomijoje, į Konvencijos dėl tarpvalstybinio pramoninių avarijų poveikio, bei į Tarpvalstybinių vandentakių ir tarptautinių ežerų apsaugos ir naudojimo konvencijos, pasirašytą 1992 m. kovo 17 d. Helsinkyje, ir kitų regioninių konvencijų atitinkamas nuostatas;

suprasdamos, kad šios Konvencijos priėmimas padės toliau plėtoti procesą „Aplinka Europai“ bei prisidės prie 1998 m. birželio mėn. Ketvirtosios ministrų konferencijos Orhuse, Danijoje, rezultatų,

s u s i t a r ė:

1 straipsnis

Tikslas

Kiekviena Šalis, vadovaudamasi šios Konvencijos nuostatomis, užtikrina teisę gauti informaciją, teisę visuomenei dalyvauti priimant sprendimus bei teisę kreiptis į teismus aplinkos klausimais, kad būtų apsaugota kiekvieno dabartinės ir būsimų kartų žmogaus teisė gyventi jo sveikatai ir gerovei palankioje aplinkoje.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šioje Konvencijoje:

1. „Šalis“ – šios Konvencijos Susitariančioji Šalis, jei tekste nenurodyta kitaip.

2. „Valstybės institucija“:

a) valstybės, regiono ir kito lygmens valdžios institucija;

b) fiziniai ar juridiniai asmenys, atliekantys nacionalinės teisės reglamentuotas viešojo administravimo funkcijas, įskaitant su aplinka susijusias konkrečias prievoles, veiklą ar paslaugas;

c) bet kokie kiti fiziniai ar juridiniai asmenys, atliekantys viešąsias pareigas ar funkcijas arba teikiantys su aplinka susijusias paslaugas, kai juos kontroliuoja a arba b punktuose nurodyta institucija ar asmuo;

d) bet kokios regioninės ekonominės integracijos organizacijos, kuri yra nurodyta 17 straipsnyje ir kuri yra šios Konvencijos Šalis, institucijos.

Ši apibrėžtis neapima teismų ar įstatymų leidybos institucijų.

3. „Informacija apie aplinką“ – bet kokia rašytinė, vaizdo, garso, elektroninė ar kitokia materialia forma saugoma informacija apie:

a) aplinkos elementų, tokių kaip oras ir atmosfera, vanduo, dirvožemis, žemė, kraštovaizdis ir gamtinės vietovės, būklę, biologinę įvairovę ir jos sudedamąsias dalis, įskaitant genetiškai modifikuotus organizmus, bei šių elementų sąveiką;

b) veiksnius, tokius kaip cheminės medžiagos, energija, triukšmas ir radiacija, bei veiklą arba priemones, įskaitant administracines priemones, susitarimus aplinkos srityje, politikos kryptis, įstatymų leidybą, planus ir programas, turinčius arba galinčius turėti poveikį a punkte išvardytiems aplinkos elementams, taip pat išlaidų ir rezultatų bei kitą ekonominę analizę ir prielaidas, naudojamus priimant sprendimus aplinkos srityje;

c) žmonių sveikatos ir saugos būklę, gyvenimo sąlygas, kultūrinių vietovių ir statinių būklę, kai jiems daro arba gali daryti įtaką aplinkos elementų būklė arba per šiuos elementus b punkte išvardyti veiksniai, veikla arba priemonės.

4. „Visuomenė“ – vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų ir pagal nacionalinius įstatymus ar praktiką jų asociacijos, organizacijos arba grupės.

5. „Suinteresuotoji visuomenė“ – visuomenė, kuriai daro įtaką arba gali daryti įtaką aplinkos srityje priimami sprendimai arba kuri yra suinteresuota sprendimų priėmimo aplinkos srityje procesu; pagal šią apibrėžtį nevyriausybinės organizacijos, skatinančios aplinkos apsaugą ir atitinkančios nacionalinės teisės reikalavimus, laikomos suinteresuotosiomis organizacijomis.

3 straipsnis

Bendrosios nuostatos

1. Kiekviena Šalis nustato būtinas teises, reguliavimo ir kitas priemones, įskaitant priemones, užtikrinančias šios Konvencijos nuostatas, susijusias su informacija, visuomenės dalyvavimu ir teise kreiptis į teismus, įgyvendinančių nuostatų suderinamumą, taip pat reikiamas įgyvendinimo priemones, kad būtų sukurta ir išlaikyta aiški, skaidri ir suderinta sistema, užtikrinanti šios Konvencijos nuostatų įgyvendinimą.

2. Kiekviena Šalis siekia užtikrinti, kad pareigūnai ir valstybės institucijos padės visuomenei ir nukreips ją reikiama linkme ieškant informacijos, supaprastinant dalyvavimą priimant sprendimus ir kreipiantis į teismus aplinkos klausimais.

3. Kiekviena Šalis skatina visuomenės švietimą ir sąmoningumą aplinkos srityje, visų pirma tai, kaip gauti informaciją, kaip dalyvauti priimant sprendimus ir kokios yra galimybės kreiptis į teismus aplinkos klausimais.

4. Kiekviena Šalis užtikrina deramą pripažinimą ir paramą aplinkos apsaugą skatinančioms asociacijoms, organizacijoms ar grupėms ir užtikrina, kad Šalies nacionalinės teisės sistema atitiktų šį įsipareigojimą.

5. Šios Konvencijos nuostatos neapriboja nė vienos Šalies teisės tęsti jau priimtų priemonių įgyvendinimą arba imtis naujų priemonių, suteikiančių didesnes galimybes gauti informaciją, užtikrinančių aktyvesnį visuomenės dalyvavimą priimant sprendimus ir sudarančių geresnes galimybes kreiptis į teismus aplinkos klausimais, negu nustatyta šioje Konvencijoje.

6. Ši Konvencija nereikalauja riboti esamos teisės gauti informaciją, teisės visuomenei dalyvauti priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais.

7. Kiekviena Šalis remia šios Konvencijos principų taikymą priimant tarptautinius sprendimus aplinkos srityje bei su aplinka susijusioje tarptautinių organizacijų veikloje.

8. Kiekviena Šalis užtikrina, kad asmenys, kurie naudojami savo teisėmis nepažeisdami šios Konvencijos nuostatų, už tai nebūtų baudžiami, persekiojami arba kitais būdais varžomi. Ši nuostata netaikoma nacionalinių teismų įgaliojimams priteisti atlyginti pagrįstas teismo išlaidas.

9. Pagal atitinkamas šios Konvencijos nuostatas visuomenei turi būti užtikrinta teisė gauti informaciją, galimybė dalyvauti priimant sprendimus ir teisė kreiptis į teismus aplinkos klausimais nepaisant pilietybės, tautybės ar gyvenamosios vietos, o juridinio asmens atveju – nepaisant jo registruotos buveinės arba pagrindinės veiklos vietos.

4 straipsnis

Teisė gauti informaciją apie aplinką

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad, laikantis šio straipsnio nuostatų, valstybės institucijos, atsakydamos į prašymą suteikti informaciją apie aplinką ir vadovaudamosi nacionalinės teisės aktais, suteiks tokią informaciją, įskaitant, jei prašoma bei laikantis b punkto, dokumentų, kuriuose yra arba kurie apima tokią informaciją, kopijas:

a) neprašydamos nurodyti prašymo sumetimų;

b) pateikdamos informaciją pageidaujama forma, nebent:

i) valstybės institucijai priimtinau pateikti informaciją kita forma; šiuo atveju nurodomos informacijos pateikimo kita forma priežastys; arba

ii) informacija jau viešai prieinama kita forma.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija apie aplinką teikiama kaip galima greičiau, bet ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo prašymo pateikimo dienos, išskyrus atvejus, kai dėl informacijos kiekio ir sudėtingumo ši laikotarpį galima pagrįstai pratęsti iki 2 mėnesių nuo prašymo pateikimo dienos. Prašymą pateikusiam asmeniui pranešama apie bet kokį šio laikotarpio pratęsimą ir jį pateisinančias priežastis.

3. Prašymas suteikti informaciją apie aplinką gali būti atmestas, jei:

a) valstybės institucija, kuriai pateiktas prašymas, neturi prašomos informacijos apie aplinką;

b) prašymas yra akivaizdžiai nepagrįstas arba labai nekonkrečiai suformuluotas; arba

c) prašymas susijęs su dar rengiama medžiaga arba valstybės institucijų vidaus korespondencija, kai tokia išimtis nustatyta nacionalinės teisės aktuose arba įprastinėje praktikoje, atsižvelgiant į viešąjį interesą, kurį tenkintų tokios informacijos paskelbimas.

4. Prašymas suteikti informacijos apie aplinką gali būti atmestas, jeigu tokios informacijos paskelbimas darytų neigiamą poveikį:

a) valstybės institucijų darbo slaptumui, kai tokį slaptumą užtikrina nacionaliniai įstatymai;

b) tarptautiniams santykiams, krašto gynybai arba visuomenės saugumui;

c) teisingumo vykdymui, asmens teisei į teisingą bylos nagrinėjimą arba valstybės institucijos sugebėjimui vykdyti baudžiamąjį arba drausminį tyrimą;

d) komercinės ir pramoninės informacijos slaptumui, kai teisėtų ekonominių interesų apsaugos sumetimais tokį slaptumą saugo teisės aktai. Šiuo atveju su aplinkos apsauga tiesiogiai susijusi informacija apie teršalų išmetimą į aplinką visuomenei yra teikiama;

e) intelektinės nuosavybės teisėms;

f) asmens duomenų ir (arba) dokumentų bylų, susijusių su fiziniu asmeniu, slaptumui, kai atitinkamas asmuo remdamasis tokį slaptumą užtikrinančiais nacionalinės teisės aktais nėra davęs sutikimo skelbti tokią informaciją visuomenei;

g) trečiosios šalies interesams, kai trečioji šalis pateikė prašomą informaciją nebūdama teisiškai įpareigota tai daryti arba jos tai daryti negalima įpareigoti ir kai ši trečioji šalis neduoda sutikimo skelbti informaciją; arba

h) aplinkai, apie kurią būtų atskleista informacija, pavyzdžiui, apie retųjų rūšių dauginimosi vietas.

Nurodytos atsisakymo teikti informaciją priežastys aiškinamos siaurai atsižvelgiant į viešąjį interesą, kurį tenkina tokios informacijos atskleidimas, ir tai, ar prašoma informacija yra susijusi su teršalų išmetimu į aplinką.

5. Kai valstybės institucija neturi prašomos informacijos apie aplinką, ji kaip galima greičiau informuoja prašymą pateikusį asmenį apie valstybės instituciją, į kurią, jos manymu, galima kreiptis dėl reikiamos informacijos arba perduoda prašymą tai institucijai ir atitinkamai informuoja apie tai prašymą pateikusį asmenį.

6. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jei pagal šio straipsnio 3 dalies c punktą ir 4 dalį neskelbtina informacija gali būti atskirta nuo likusios informacijos nepadarant žalos neskelbtinos informacijos slaptumui, valstybės institucijos pateikia likusią informaciją apie aplinką, kurios buvo prašoma.

7. Jeigu prašymas suteikti informaciją buvo pateiktas raštu arba prašymą pateikęs asmuo to pageidauja, atsisakymas teikti informaciją taip pat pateikiamas raštu. Atsisakyme nurodomos atsisakymo priežastys bei pateikiama informacija apie galimybę peržiūrėti priimtą sprendimą pagal 9 straipsnį. Apie atsisakymą suteikti informaciją pranešama kaip galima greičiau, bet ne vėliau kaip per 1 mėnesį, nebent dėl informacijos sudėtingumo galima pagrįstai pratęsti šį laikotarpį iki 2 mėnesių nuo prašymo pateikimo dienos. Prašymą pateikusiam asmeniui pranešama apie bet kokį laikotarpio pratęsimą ir jo priežastis.

8. Kiekviena Šalis gali leisti savo valstybės institucijoms imti mokestį už informacijos suteikimą, tačiau šis mokestis neturi būti nepagrįstai didelis. Valstybės institucijos, ketindamos imti mokestį už informacijos suteikimą, pateikia prašymą pateikiantiems asmenims kainoraštį, kuriame nurodomos aplinkybės, kuriomis mokesčiai gali būti imami ar neimami, bei kada informacija suteikiama tik iš anksto sumokėjus mokestį.

5 straipsnis

Informacijos apie aplinką rinkimas ir platinimas

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad:

a) valstybės institucijos turi ir atnaujina su jų vykdomomis funkcijomis susijusią informaciją apie aplinką;

b) privalomos sistemos kuriamos taip, kad užtikrintų tinkamą informacijos apie planuojamą ir vykdomą veiklą, galinčią daryti didelį poveikį aplinkai, teikimą;

c) esant bet kokiai neišvengiamai grėsmei žmonių sveikatai arba aplinkai, kurią kelia žmonių veikla arba gamtinės priežastys, visa informacija, kurią turi valstybės institucija ir kuri galėtų padėti visuomenei imtis priemonių, užkertančių kelią arba sušvelninančių gresiančio pavojaus padarinius, būtų skubiai ir nedelsiant išplatinta visuomenės nariams, kuriems gali kilti pavojus.

2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad, vadovaujantis nacionalinės teisės aktais, valstybės institucijų informacijos apie aplinką teikimo visuomenei tvarka būtų skaidri ir kad informacija apie aplinką būtų lengvai prieinama, *inter alia*:

a) pakankamai informuojant visuomenę apie atitinkamų valstybės institucijų turimos informacijos apie aplinką pobūdį ir kiekį, apie pagrindines sąlygas tokiai informacijai teikti ir gauti bei apie informacijos gavimo tvarką;

b) sukuriant ir įgyvendinant šias praktines priemones:

i) viešai prieinami sąrašai, registrai arba dokumentų bylos;

ii) pareigūnai, įpareigoti padėti visuomenei pasinaudoti galimybe gauti informaciją pagal šios Konvencijos nuostatas; ir

iii) kontaktiniai punktai;

c) sudarant galimybę nemokamai naudotis šio straipsnio 2 dalies b punkto i papunktyje minimuose sąrašuose, registruose arba dokumentų bylose esančia informacija apie aplinką.

3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad palaipsniui didėtų informacijos apie aplinką kiekis elektroninėse duomenų bazėse, kuriomis visuomenė gali lengvai naudotis viešaisiais telekomunikacijų tinklais. Tokia forma pateikiamą informaciją turėtų sudaryti:

a) aplinkos būklės ataskaitos, kaip nurodoma 4 dalyje;

b) teisės aktai aplinkos klausimais ar su aplinka susiję teisės aktai;

c) atitinkamai aplinkos arba su ja susijusios politikos kryptys, planai ir programos ir susitarimai aplinkos srityje; ir

d) kita informacija, kai jos pateikimas tokia forma palengvintų šią Konvenciją įgyvendinančių nacionalinės teisės aktų taikymą, jei informacija jau turima elektronine forma.

4. Kiekviena Šalis reguliariais, ne ilgesniais kaip 3 ar 4 metų laikotarpiais, spausdina ir platina nacionalinę aplinkos būklės ataskaitą, įskaitant informaciją apie aplinkos kokybę bei aplinkai tenkančią naštą.

5. Kiekviena Šalis, remdamasi nacionalinės teisės aktais, imasi priemonių, kuriomis siekiama platinti, *inter alia*:

a) teisės aktus ir kitus strateginius dokumentus, pavyzdžiui, su aplinka susijusias strategijas, dokumentus politikos klausimais, programas ir veiksmų planus bei įvairaus lygio valstybės institucijų rengiamas jų įgyvendinimo ataskaitas;

b) tarptautines sutartis, konvencijas bei susitarimus aplinkos klausimais; ir

c) atitinkamai kitus svarbius su aplinka susijusius tarptautinius dokumentus.

6. Kiekviena Šalis skatina ūkio subjektus, kurių veikla daro didelį poveikį aplinkai, atitinkamai pagal savanoriškas ekologinio ženklavimo arba ekologinio audito sistemas arba kitomis priemonėmis reguliariai informuoti visuomenę apie jų veiklos bei produktų poveikį aplinkai.

7. Kiekviena Šalis:

a) spausdina faktinę informaciją bei jos analizę, kuri, jos nuomone, yra susijusi ir svarbi rengiant pagrindinius aplinkos politikos pasiūlymus;

b) spausdina arba kitais būdais sudaro sąlygas visuomenei gauti aiškinamąją medžiagą apie jos ryšius su visuomene šios Konvencijos klausimais; ir

c) atitinkama forma teikia informaciją apie tai, kaip valstybės institucijos visais lygiais atlieka viešąsias funkcijas arba teikia su aplinka susijusias viešąsias paslaugas.

8. Kiekviena Šalis parengia mechanizmus, užtikrinančius pakankamos informacijos apie produktus teikimą visuomenei taip, kad vartotojai turėtų galimybę motyvuotai ir atsižvelgdami į aplinką rinktis produktą.

9. Kiekviena Šalis atitinkamai įvertindama tarptautinius procesus, nuosekliai kuria suderintą nacionalinę užterštumo kadastrų arba registrų sistemą – struktūrizuotą kompiuterinę visuomenei prieinamą duomenų bazę, sudaromą naudojant standartizuotą ataskaitų teikimo sistemą. Tokia sistema gali apimti duomenis apie atitinkamų medžiagų ir produktų, įskaitant vandens, energijos bei išteklių naudojimą, susidarančių konkrečios veiklos metu, patekimą, išskyrimą ir pernešimą į įvairias aplinkos sritis, taip pat į pramonės objektų teritorijose bei už jų ribų esančias apdirbimo ir išmetimo vietas.

10. Šio straipsnio nuostatos negali apriboti Šalių teisės neteikti tam tikros informacijos apie aplinką pagal 4 straipsnio 3 ir 4 dalis.

6 straipsnis

Visuomenės dalyvavimas priimant sprendimus dėl konkrečios veiklos

1. Kiekviena Šalis:

a) šio straipsnio nuostatas taiko priimant sprendimus dėl leidimo suteikimo I priede išvardytoms planuojamoms veiklos rūšims;

b) vadovaudamasi nacionaline teise, taip pat taiko šio straipsnio nuostatas sprendimams dėl I priede neišvardytų planuojamų veiklos rūšių, galinčių turėti didelį poveikį aplinkai. Šiuo tikslu Šalys nustato, ar tokie planuojamai veiklos rūšiai šios nuostatos taikytinos, ir

c) jei pagal nacionalinę teisę tai nustatyta, kiekvienu konkrečiu atveju gali nuspręsti netaikyti šio straipsnio nuostatų krašto apsaugos tikslus įgyvendinančioms planuojamoms veiklos rūšims, jei, Šalies manymu, tai galėtų pakenkti minėtiems tikslams.

2. Pradiniame sprendimo dėl aplinkos priėmimo procedūros etape suinteresuotoji visuomenė atitinkamai, laiku ir veiksmingai informuojama atitinkamai viešai paskelbiant, arba pranešant individualiai, *inter alia* apie:

a) planuojamą veiklos rūšį ir prašymą, kuriuo remiantis bus priimamas sprendimas;

b) galimų sprendimų pobūdį arba apie sprendimo projektą;

c) valstybės instituciją, atsakingą už sprendimo priėmimą;

d) numatomą procedūrą, įskaitant, kaip ir kada gali būti pateikta tokia informacija apie:

i) procedūros pradžią;

ii) galimybes visuomenei dalyvauti;

iii) bet kokio numatomo viešo svarstymo laiką ir vietą;

iv) valstybės instituciją, iš kurios galima gauti reikiamos informacijos, ir apie tai, kur pateikta atitinkama visuomenei analizuoti skirta informacija;

v) atitinkamą valstybės instituciją ar bet kokią kitą oficialią instituciją, kuriai galima teikti pastabas arba klausimus, bei apie pastabų arba klausimų pateikimo terminus, ir

vi) tai, kokia su planuojama veiklos rūšimi susijusi informacija apie aplinką jau turima, ir

e) tai, ar planuojamai veiklos rūšiai yra taikoma nacionalinė ar tarpvalstybinė poveikio aplinkai vertinimo procedūra.

3. Skirtingiems visuomenės dalyvavimo procedūrų etapams įgyvendinti nustatomi pagrįsti terminai, suteikiantys pakankamai laiko visuomenei informuoti pagal 2 dalies nuostatas, jai pasirengti ir veiksmingai dalyvauti priimant sprendimus aplinkos srityje.

4. Kiekviena Šalis užtikrina visuomenės dalyvavimą jau pradiniame etape, kai yra visos galimybės svarstyti įvairius variantus ir kai galima užtikrinti veiksmingą visuomenės dalyvavimą.

5. Kiekviena Šalis prireikus turėtų skatinti būsimus prašymų pateikėjus, kad jie, prieš pateikdami prašymą gauti leidimą, nustatytą suinteresuotąją visuomenės dalį, pradėtų diskusijas ir pateiktų informaciją apie savo prašymo tikslus.

6. Kiekviena Šalis reikalauja, kad kompetentingos valstybės institucijos sudarytų suinteresuotajai visuomenei galimybę pateikus prašymą, jeigu jis būtinas pagal nacionalinę teisę, nemokamai susipažinti ir išnagrinėti visą visuomenės dalyvavimo procedūros metu turimą ir gaunamą informaciją, susijusią su šiame straipsnyje minimų sprendimų priėmimo procesu, nepažeidžiant Šalių teisės neteikti tam tikros informacijos pagal 4 straipsnio 3 ir 4 dalių nuostatas. Tokia informacija, nepažeidžiant 4 straipsnio nuostatų, turėtų apimti bent jau:

a) vietovių ir planuojamos veiklos rūšies fizinių bei techninių parametrų aprašymą, įskaitant numatomų nuosėdų bei išmetamų teršalų įvertinimą;

b) planuojamos veiklos rūšies reikšmingo poveikio aplinkai aprašymą;

c) priemonių, kuriomis numatoma apsaugoti ir (arba) sumažinti poveikį, įskaitant išmetamų teršalų kiekį, aprašymą;

d) pirmiau pateiktos informacijos netechninę santrauką;

e) prašymo pateikėjo atliktos pagrindinių alternatyvų analizės apžvalgą, ir

f) pagal nacionalinės teisės aktus valstybės institucijai pateiktas pagrindines ataskaitas bei pasiūlymus, kai suinteresuotajai visuomenei bus teikiama informacija pagal 2 dalį.

7. Visuomenės dalyvavimo procedūros leidžia visuomenei teikti raštu arba, jei tinka, viešo svarstymo ar užklauso prašymo pateikėjui metu bet kokius komentarus, informaciją, analizes arba nuomones, kurie, jos manymu, sietini su planuojama veiklos rūšimi.

8. Kiekviena Šalis užtikrina, kad atitinkamame sprendime deramai atsispindėtų visuomenės dalyvavimo rezultatai.

9. Kiekviena Šalis užtikrina, kad valstybės institucijai priėmus sprendimą, vadovaujantis reikiama tvarka apie tą sprendimą nedelsiant būtų pranešta visuomenei. Kiekviena Šalis pateikia visuomenei sprendimo tekstą kartu nurodydama priežastis ir motyvus, kuriais remiantis buvo priimtas toks sprendimas.

10. Kiekviena Šalis užtikrina, kad, valstybės institucijai iš naujo svarstant ar atnaujinant 1 dalyje nurodytos veiklos, įgyvendinimo sąlygas, šio straipsnio 2–9 dalių nuostatos taikomos *mutatis mutandis* ir tais atvejais, kai tai tikslinga.

11. Kiekviena Šalis vadovaudamasi nacionaline teise kiek galima ir tinka taiko šio straipsnio nuostatas sprendimams, ar išduoti leidimą apgalvotai išleisti į aplinką genetiškai modifikuotus organizmus.

7 straipsnis

Visuomenės dalyvavimas rengiant planus, programas bei formuojant politiką aplinkos srityje

Kiekviena Šalis parengia atitinkamas praktines ir (arba) kitokias nuostatas, skaidria ir teisinga tvarka leidžiančias visuomenei dalyvauti rengiant su aplinka susijusius planus bei programas suteikdama visuomenei būtiną informaciją. Įgyvendinant šią tvarką, vadovaujamosi 6 straipsnio 3, 4 ir 8 dalių nuostatomis. Atsižvelgdama į šios Konvencijos tikslus, atitinkama valstybės institucija nustato visuomenės grupes, galinčias dalyvauti šiame procese. Kiekviena Šalis kiek įmanoma stengiasi suteikti galimybes visuomenei dalyvauti formuojant su aplinka susijusias politikos kryptis.

8 straipsnis

Visuomenės dalyvavimas rengiant vykdomojo pobūdžio teisės aktus ir (arba) bendrojo pobūdžio privalomuosius norminius aktus

Kiekviena Šalis stengiasi skatinti veiksmingą visuomenės dalyvavimą atitinkamame valdžios institucijų rengiamų vykdomojo pobūdžio teisės aktų ir kitų bendrojo pobūdžio privalomųjų normų, galinčių turėti didelį poveikį aplinkai, rengimo etape, kai dar yra galimybė rinktis. Šiuo tikslu įgyvendinamos šios priemonės:

- a) nustatomi veiksmingą dalyvavimą užtikrinantys terminai;
- b) spausdinami arba kitu būdu visuomenei pateikiami normų projektai, ir
- c) suteikiama galimybė visuomenei teikti pastabas tiesiogiai arba per atstovaujančias konsultacines įstaigas.

Kiek įmanoma atsižvelgiama į visuomenės dalyvavimo rezultatus.

9 straipsnis

Teisė kreiptis į teismus

1. Kiekviena Šalis, vadovaudamasi savo nacionalinės teisės aktais, užtikrina, kad kiekvienas asmuo turėtų teisę kreiptis dėl priimto sprendimo pakartotinio nagrinėjimo teisme arba kitoje įstatymų nustatyta tvarka įsteigtoje nepriklausomoje ir nešališkoje institucijoje, jei asmuo mano, kad jo prašymas suteikti informaciją pagal 4 straipsnį nebuvo nagrinėtas, buvo neteisėtai atmestas, į jį buvo iš dalies ar visiškai netinkamai atsakyta arba į prašymą nebuvo deramai atsižvelgta pagal nurodyto straipsnio nuostatas.

Kai pagal Šalies normas nustatomas tokio sprendimo pakartotinis nagrinėjimas teisme, ji užtikrina, kad toks asmuo taip pat turėtų teisę pasinaudoti įstatymų nustatyta skubia, nemokama arba nebrangia procedūra, pagal kurią sprendimą iš naujo nagrinėja valstybės institucija arba peržiūri kita nepriklausoma ir nešališka ne teismo institucija.

Galutiniai pagal šio straipsnio 1 dalį priimti sprendimai yra privalomi atitinkamą informaciją turinčiai valstybės institucijai. Priežastys nurodomos raštu, visų pirma tais atvejais, kai pagal šią straipsnio dalį prašymas suteikti informaciją atmetamas.

2. Kiekviena Šalis vadovaudamasi savo nacionalinės teisės aktais užtikrina, kad suinteresuotosios visuomenės nariai,

a) pakankamai suinteresuoti,

arba kaip alternatyva,

b) manantys, kad buvo pažeista kokia nors jų teisė, kai tai kaip būtina sąlyga nustato Šalies administracinės procesinės teisės normos,

turėtų teisę kreiptis dėl priimtų sprendimo pakartotinio nagrinėjimo teisme ir (arba) kitoje nepriklausomoje ir nešališkoje įstatymų nustatyta tvarka įsteigtoje institucijoje siekiant teisiniu ir procesiniu požiūriu užginčyti bet kokio sprendimo, veiksmo ar neveikimo teisėtumą vadovaujantis 6 straipsnio nuostatomis, ir, kai tai nustatyta nacionalinėje teisėje bei nepažeidžiant šio straipsnio 3 dalies, kitomis atitinkamomis šios Konvencijos nuostatomis.

Pakankamas suinteresuotumas ir kokios nors teisės pažeidimas nustatomi remiantis nacionalinės teisės nuostatomis bei siekiant suteikti suinteresuotajai visuomenei plačias galimybes kreiptis į teismus pagal šią Konvenciją. Todėl laikoma, kad šio straipsnio a punktu taikyti pakanka bet kokios 2 straipsnio 5 dalyje keliamus reikalavimus atitinkančios nevyriausybinių organizacijos suinteresuotumo. Be to, laikoma, kad tokios organizacijos turi teises, kurios gali būti pažeistos, pagal b punkto nuostatas.

Šios 2 dalies nuostatos nepanaikina galimybės taikyti išankstinės peržiūros administracinėje institucijoje procedūrą ir nedaro poveikio reikalavimui taikyti administracines peržiūros procedūras prieš pasinaudojant teisinėmis peržiūros procedūromis, kai toks reikalavimas nustatytas nacionalinėje teisėje.

3. Be to, ir nepažeidžiant šio straipsnio 1 ir 2 dalyse minimų peržiūros procedūrų, kiekviena Šalis užtikrina, kad visuomenės nariai, atitinkantys nacionalinėje teisėje nustatytus kriterijus, jeigu tokie yra, galėtų pasinaudoti administracinėmis arba teisinėmis procedūromis privačių asmenų ir valstybės institucijų, pažeidžiančių su aplinka susijusias nacionalinės teisės nuostatas, veiksams arba neveikimui užginčyti.

4. Be to, ir nepažeidžiant 1 dalies nuostatų, vykdant šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytas procedūras turi būti nustatytos atitinkamos ir veiksmingos teisių gynimo priemonės, įskaitant, jei reikia, teismo įpareigojimą nepažeisti ieškovo teisių, kurios būtų teisingos, nešališkos, pasiūlytos laiku ir ne per daug brangios. Pagal šį straipsnį priimti sprendimai pateikiami ar protokoluojami raštu. Teismų ir, esant galimybei, kitų institucijų sprendimai skelbiami viešai.

5. Siekdamas veiksmingiau įgyvendinti šio straipsnio nuostatas, Šalys užtikrina, kad visuomenė būtų informuojama apie galimybę pasinaudoti administracinėmis ir teisinėmis

peržiūros procedūromis ir apsvarsto galimybę nustatyti atitinkamas pagalbos priemones, leidžiančias pašalinti arba sumažinti kreiptis į teismus trukdančias finansines ir kitas kliūtis.

10 straipsnis

Šalių susitikimas

1. Pirmasis Šalių susitikimas rengiamas ne vėliau kaip praėjus metams nuo šios Konvencijos įsigaliojimo dienos. Vėliau eilinis Šalių susitikimas rengiamas ne rečiau kaip kartą per dvejus metus, nebent Šalys nusprendžia kitaip arba kai raštu to prašo bet kuri Šalis, jei per 6 mėnesius nuo tos dienos, kai Europos ekonomikos komisijos vykdomasis sekretorius praneša visoms Šalims apie tokį prašymą, jam pritaria ne mažiau kaip vienas trečdalis Šalių.

2. Susitikimų metu Šalys, remdamosi reguliariai gaunamomis Šalių ataskaitomis, nuolat peržiūri šios Konvencijos vykdymą ir tuo tikslu:

a) peržiūri teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais politikos kryptis, teisinius bei metodinius aspektus siekdamas toliau tobulinti šiuos klausimus;

b) keičiasi informacija apie įgytą patirtį sudarant ir įgyvendinant su šios Konvencijos tikslais susijusias dvišales bei daugiašales sutartis arba kitus susitarimus, kuriuos pasirašo viena arba daugiau Šalių;

c) jei reikia, naudojasi atitinkamų Europos ekonomikos komisijos ir kitų kompetentingų tarptautinių institucijų bei specialiųjų komitetų paslaugomis, siekdamas išnagrinėti visus su šios Konvencijos tikslų įgyvendinimu susijusius aspektus;

d) prireikus įkuria bet kokias pagalbines įstaigas;

e) prireikus rengia šios Konvencijos protokolus;

f) nagrinėja ir tvirtina pasiūlymus dėl šios Konvencijos pakeitimų pagal 14 straipsnio nuostatas;

g) nagrinėja ir imasi bet kokių papildomų veiksmų, kurių gali prireikti šios Konvencijos tikslams įgyvendinti;

h) pirmojo susitikimo metu aptaria ir bendru sutarimu priima savo bei pagalbinių įstaigų posėdžių darbo tvarkos taisykles;

i) pirmajame susitikime apžvelgia įgytą patirtį įgyvendinant 5 straipsnio 9 dalies nuostatas ir apsvarsto, kokių veiksmų būtina imtis siekiant toliau plėtoti šioje dalyje nustatytą sistemą atsižvelgiant į tarptautinius procesus bei pokyčius, įskaitant atitinkamo dokumento dėl į aplinką patenkančių teršalų bei jų pernašos registrų arba kadastrų, kurie galėtų būti įtraukti į šios Konvencijos priedą, parengimą.

3. Prireikus, Šalys susitikime gali svarstyti klausimą dėl bendru sutarimu priimamų finansinių nuostatų.

4. Jungtinės Tautos, jos specializuotos agentūros ir Tarptautinė atominės energetikos agentūra, taip pat bet kuri valstybė arba regioninė ekonominės integracijos organizacija, kurios pagal 17 straipsnį turi teisę pasirašyti šią Konvenciją, bet nėra šios Konvencijos Šalys,

bei kiekviena Konvencijoje nurodytose srityse kompetentinga tarpvyriausybė organizacija turi teisę kaip stebėtoja dalyvauti Šalių susitikimuose.

5. Kiekviena Konvencijoje nurodytose srityse kompetentinga nevyriausybė organizacija, pranešusi Europos ekonomikos komisijos vykdančiajam sekretoriui apie savo norą būti atstovaujama Šalių susitikime, turi teisę dalyvauti kaip stebėtoja, jei tam neprieštarauja bent vienas trečdalis pasitarime dalyvaujančių Šalių.

6. Taikant 4 ir 5 dalis, 2 dalies h punkte nurodytose darbo tvarkos taisyklėse nustatomos praktinės priemonės dėl leidimo dalyvauti susitikimuose ir dėl kitų atitinkamų sąlygų.

11 straipsnis

Balsavimo teisė

1. Išskyrus šio straipsnio 2 dalyje nurodytus atvejus, kiekviena šios Konvencijos Šalis turi po vieną balsą.

2. Regioninės ekonominės integracijos organizacijos naudojami savo balsavimo teise, kai svarstomi jų kompetencijai priklausantys klausimai, ir turi tiek balsų, kiek jų organizacijoje yra valstybių narių, kurios yra šios Konvencijos Šalys. Tokios organizacijos netenka savo balsavimo teisės, jeigu jų valstybės narės pasinaudoja savo balsavimo teise, ir atvirksčiai.

12 straipsnis

Sekretoriatas

Europos ekonomikos komisijos vykdomasis sekretorius atlieka šias sekretoriavimo funkcijas:

- a) kviečia ir rengia Šalių susitikimus;
- b) perduoda Šalims ataskaitas ir kitą pagal šios Konvencijos nuostatas gautą informaciją, ir
- c) atlieka kitas funkcijas, kurias gali nustatyti Šalys.

13 straipsnis

Priedai

Šios Konvencijos priedai yra neatskiriama šios Konvencijos dalis.

14 straipsnis

Konvencijos pakeitimai

1. Bet kuri Šalis gali siūlyti šios Konvencijos pakeitimus.
2. Siūlomas šios Konvencijos pakeitimo tekstas pateikiamas raštu Europos ekonomikos komisijos vykdomajam sekretoriui, kuris perduoda jį visoms Šalims ne vėliau kaip prieš devyniasdešimt dienų iki Šalių susitikimo, kuriame bus siūloma šį pakeitimą priimti.

3. Šalys deda visas pastangas susitarimui dėl bet kokio siūlomo šios Konvencijos pakeitimo pasiekti bendru sutarimu. Jeigu visos priemonės pasiekti bendrą sutarimą išnaudotos ir susitarti nepavyksta, kaip paskutinė išeitis pakeitimas priimamas trijų ketvirtadalių susitikime dalyvaujančių ir balsuojančių Šalių balsų dauguma.

4. Depozitaras apie šios Konvencijos pakeitimus, priimtus pagal šio straipsnio 3 dalį, praneša visoms Šalims, kad jos pakeitimus ratifikuotų, patvirtintų ar priimtų. Šios Konvencijos pakeitimai, išskyrus priedų pakeitimus, įsigalioja juos ratifikavusioms, patvirtinusioms arba priėmusioms Šalims devyniasdešimtą dieną po to, kai depozitaras gavo pranešimus apie jų ratifikavimą, patvirtinimą arba priėmimą bent iš trijų ketvirtadalių Šalių. Vėliau bet kokiai kitai Šaliai pakeitimai įsigalioja devyniasdešimtą dieną po to, kai ta Šalis deponuoja tų pakeitimų ratifikavimo, patvirtinimo arba priėmimo dokumentą.

5. Šalis, kuri negali patvirtinti šios Konvencijos priedo pakeitimo, apie tai raštu praneša depozitarui per dvylika mėnesių nuo pranešimo apie pakeitimo priėmimą gavimo dienos. Depozitaras nedelsdamas informuoja visas Šalis apie kiekvieną gautą tokį pranešimą. Šalis gali bet kuriuo metu priimti pakeitimus, atsisakiusi savo ankstesnio pranešimo ir perdavusi depozitarui saugoti minėto priedo konkrečių pakeitimų priėmimo dokumentą; šio priedo pakeitimai įsigalioja toje Šalyje.

6. Praėjus dvylikai mėnesių nuo 4 dalyje nurodyto depozitaro pranešimo, priedo pakeitimas įsigalioja tose Šalyse, kurios nepateikė depozitarui pranešimo pagal 5 dalies nuostatas, kai ne daugiau kaip vienas trečdalis Šalių pateikė tokį pranešimą.

7. Šiame straipsnyje „susitikime dalyvaujančios ir balsuojančios Šalys“ – tai susitikime dalyvaujančios ir balsuojančios už arba prieš Šalys.

15 straipsnis

Konvencijos nuostatų laikymosi patikrinimas

Šalys susitikime bendru sutarimu parengia nekonfrontacinio, neteisminio, konsultacinio pobūdžio neprivalomas priemones patikrinti, kaip laikomasi šios Konvencijos nuostatų. Šios priemonės užtikrina tinkamą visuomenės dalyvavimą ir gali apimti galimybę svarstyti iš visuomenės narių gautus pranešimus su šia Konvencija susijusiais klausimais.

16 straipsnis

Ginčų sprendimas

1. Kilus dviejų arba daugiau Šalių ginčui dėl šios Konvencijos aiškinimo arba taikymo, Šalys siekia išspręsti ginčą derybomis arba bet koku kitu ginče dalyvaujančioms šalims priimtiniu ginčų sprendimo būdu.

2. Pasirašydama, ratifikuodama, priimdama, tvirtindama šią Konvenciją arba prisijungdama prie jos ar bet kada vėliau, Šalis gali nusiųsti depozitarui rašytinį pareiškimą, kad ginčui, kuris nebuvo išspręstas pagal šio straipsnio 1 dalies nuostatas, spręsti ji sutinka taikyti vieną arba abu nurodytus ginčo sprendimo būdus, privalomus bet kurios prisiimančios tokį pat įsipareigojimą Šalies atžvilgiu:

- a) ginčo perdavimą Tarptautiniam Teisingumo Teismui;

b) arbitražą, laikantis II priede nustatytos procedūros.

3. Jeigu ginčo šalys sutinka dėl abiejų šio straipsnio 2 dalyje išvardytų ginčo sprendimo būdų, ginčas gali būti perduotas tik Tarptautiniam Teisingumo Teismui, jeigu šalys nesusitaria kitaip.

17 straipsnis

Pasirašymas

Ši Konvencija pateikiama pasirašyti 1998 m. birželio 25 d. Orhuse, Danija, ir vėliau – Jungtinių Tautų centrinėje būstinėje Niujorke iki 1998 m. gruodžio 21 d. Europos ekonomikos komisijos valstybėms narėms, taip pat valstybėms, turinčios konsultanto statusą Europos ekonomikos komisijoje pagal Ekonominės ir socialinės tarybos 1947 m. kovo mėn. 28 d. 36 (IV) rezoliucijos 8 ir 11 dalis, bei regioninės ekonominės integracijos organizacijoms, kurias įsteigė suverenos nepriklausomos valstybės, Europos ekonomikos komisijos narės ir kurioms jų valstybės narės perdavė įgaliojimus dėl šios Konvencijos reglamentuojamų klausimų, įskaitant įgaliojimus sudaryti sutartis šiais klausimais.

18 straipsnis

Depozitaras

Šios Konvencijos depozitaras yra Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius.

19 straipsnis

Ratifikavimas, priėmimas, tvirtinimas ir prisijungimas

1. Šią Konvenciją ratifikuoja, priima arba patvirtina ją pasirašiusios valstybės ir regioninės ekonominės integracijos organizacijos.

2. 17 straipsnyje nurodytos valstybės ir regioninės ekonominės integracijos organizacijos gali prisijungti prie šios Konvencijos nuo 1998 m. gruodžio 22 d.

3. Bet kokia kita valstybė, Jungtinių Tautų narė, nenurodyta šio straipsnio 2 dalyje, gali prisijungti prie šios Konvencijos, jei tam pritariama Šalių susitikime.

4. Bet kokia 17 straipsnyje nurodyta organizacija, kuri tampa šios Konvencijos Šalimi, net jeigu nė viena šios organizacijos valstybė narė nėra šios Konvencijos Šalis, prisiima visus šioje Konvencijoje nustatytus įsipareigojimus. Jei viena ar daugiau tokios organizacijos valstybių narių yra šios Konvencijos Šalis ar Šalys, ta organizacija ir jos valstybės narės sprendžia dėl savo atitinkamos atsakomybės vykdant įsipareigojimus pagal šią Konvenciją. Tokiais atvejais ta organizacija ir jos valstybės narės negali tuo pačiu metu naudotis šioje Konvencijoje nustatytais teisėmis.

5. 17 straipsnyje nurodytos regioninės ekonominės integracijos organizacijos savo ratifikavimo, priėmimo, tvirtinimo arba prisijungimo dokumentuose apibrėžia savo kompetenciją šios Konvencijos reglamentuojamuose srityse. Šios organizacijos taip pat praneša depozitarui apie bet koki esminį savo kompetencijos pasikeitimą.

20 straipsnis

Įsigaliojimas

1. Ši Konvencija įsigalioja devyniasdešimtą dieną nuo šešioliktojo ratifikavimo, priėmimo, tvirtinimo arba prisijungimo dokumento deponavimo dienos.

2. Šio straipsnio 1 dalyje bet koks dokumentas, kurį deponavo regioninė ekonominės integracijos organizacija, nelaikomas papildomu dokumentu tos organizacijos valstybių narių deponuotų dokumentų atžvilgiu.

3. Kiekvienai 17 straipsnyje nurodytai valstybei arba organizacijai, kuri ratifikuoja, priima arba tvirtina šią Konvenciją arba prisijungia prie jos, po to, kai deponuojamas šešioliktasis ratifikavimo, priėmimo, tvirtinimo arba prisijungimo dokumentas, ši Konvencija įsigalioja devyniasdešimtą dieną nuo tos valstybės ar organizacijos ratifikavimo, priėmimo, tvirtinimo arba prisijungimo dokumento deponavimo dienos.

21 straipsnis

Pasitraukimas

Bet kuriuo metu, praėjus trejiems metams nuo šios Konvencijos įsigaliojimo kuriai nors Šaliai dienos, ta Šalis gali pasitraukti iš Konvencijos apie tai raštu pranešusi depozitarui. Bet koks toks pasitraukimas įsigalioja devyniasdešimtą dieną nuo dienos, kurią depozitaras gauna pranešimą apie tai.

22 straipsnis

Autentiški tekstai

Šios Konvencijos originalas, kurio tekstai anglų, prancūzų ir rusų kalbomis yra vienodai autentiški, deponuojamas Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui.

TAI PATVIRTINDAMI, toliau nurodyti tinkamai įgalioti asmenys pasirašė šią Konvenciją.

SUDARYTA tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt aštuntų metų birželio dvidešimt penktą dieną Orhuse, Danija.

I priedas

6 STRAIPSNIO 1 DALIES A PUNKTE NURODYTŲ VEIKLOS RŪŠIŲ SĄRAŠAS

1. Energetika:

- naftos ir dujų perdirbimo įmonės;
- dujinimo ir skystinimo įrenginiai;
- šiluminės elektrinės ir kiti 50 megavatų arba didesnės šiluminės galios įrenginiai;
- koksavimo krosnys;
- atominės elektrinės ir kiti branduoliniai reaktoriai, įskaitant tokių elektrinių ar reaktorių demontavimą arba eksploatavimo nutraukimą¹ (išskyrus mokslinių tyrimų įrenginius daliųjų ir atgaminamų medžiagų gamybai ir konversijai, kurių maksimalus galingumas neviršija 1 kW nuolatinės šiluminės apkrovos);
- įrenginiai panaudotam branduoliniam kurui perdirbti;
- įrenginiai:
 - branduoliniam kurui gaminti ar sodrinti;
 - panaudoto branduolinio kuro ar didelio aktyvumo radioaktyviosioms atliekoms perdirbti;
 - panaudotam branduoliniam kurui galutinai palaidoti;
 - tik radioaktyviosioms atliekoms galutinai palaidoti;
 - tik panaudotam branduoliniam kurui ar radioaktyviosioms atliekoms saugoti (planuojamam ilgesniam kaip 10 metų laikotarpiui) kitose vietose, už gamybos objekto teritorijos ribų.

2. Metalų gamyba ir apdirbimas:

- įrenginiai metalų rūdoms (įskaitant sulfidinę rūdą) deginti ar aglomeruoti;
- įrenginiai perdirbamojo ketaus ar plieno gamybai (pirminis ar antrinis lydymas), įskaitant nepertraukiamą išpilstymą, kurio našumas didesnis kaip 2,5 tonos per valandą;
- juodųjų metalų apdirbimo įrenginiai:
 - i) karšto valcavimo staklynai, kurių galingumas didesnis kaip 20 tonų plieno žaliavos per valandą;
 - ii) kalviški kūjai, kurių energija didesnė kaip 50 kilodžaulių kūjui, o naudojamas šiluminis galingumas didesnis kaip 20 MW;
 - iii) skirti dengti apsaugine lydmetalių danga, tiekiant daugiau kaip 2 tonas plieno žaliavos per valandą;

¹ Atominės elektrinės ir kiti branduoliniai reaktoriai nebelaikomi šios rūšies įrenginiais, kai visas branduolinis kuras ir kiti radioaktyviai užteršti elementai visam laikui pašalinami iš įrenginio aikštelės.

– didesnio kaip 20 tonų per dieną galingumo juodųjų metalų liejyklos;

– įrenginiai:

i) spalvotiesiems neapdirbtiems metalams gaminti iš rūdų, koncentratų ar antrinių žaliavų, naudojant metalurgijos, cheminius arba elektrolizės procesus;

ii) spalvotiesiems metalams, tarp jų regeneruotiems produktams (rafinavimas, liejininkystė ir t. t.), lydėti, įskaitant legiravimą, kurių lydymo galingumas didesnis kaip 4 tonos švino ir kadmio per dieną arba 20 tonų visų kitų metalų per dieną;

– įrenginiai metalų ir plastikinių medžiagų paviršiams apdirbti elektrolizės arba cheminiu būdu, kai tam naudojamų vonių talpa didesnė kaip 30 m³.

3. Mineralinių žaliavų perdirbimo pramonė:

– įrenginiai cemento klinkeriui gaminti besisukančiose degimo krosnyse, kurių galingumas didesnis kaip 500 tonų per dieną, ar kalkėms gaminti besisukančiose degimo krosnyse, kurių galingumas didesnis kaip 50 tonų per dieną, arba kitose krosnyse, kurių galingumas didesnis kaip 50 tonų per dieną;

– asbesto ir asbesto turinčių produktų gamybos įrenginiai;

– stiklo, įskaitant stiklo pluoštą, gamybos įrenginiai, kurių lydymo galingumas didesnis kaip 20 tonų per dieną;

– mineralinių medžiagų lydymo įrenginiai, įskaitant mineralinio pluošto gamybą, kurių lydymo galingumas didesnis kaip 20 tonų per dieną;

– keramikos produktų gamybos įrenginiai, skirti, būtent stogo čerpių, plytų, ugniai atsparių plytų, keraminių plytelių, akmens keramikos arba porceliano gamybai degimo būdu, kurių gamybinis pajėgumas didesnis kaip 75 tonos per dieną, ir (arba) degimo krosnių galingumas didesnis kaip 4 m³ esant degimo krosnių įkrovos tankiui didesniau kaip 300 kg/m³.

4. Chemijos pramonė: gamyba pagal šioje dalyje nurodytas veiklos kategorijas reiškia pramoninio masto gamybą cheminiu būdu perdirbant chemines medžiagas arba cheminių medžiagų grupes, išvardytas a–g punktuose:

a) chemijos pramonės įrenginiai, skirti pagrindinėms organinėms cheminėms medžiagoms, kaip antai:

i) paprastieji angliavandeniliai (linijiniai arba cikliniai, sotieji arba nesotieji, alifatiniai arba aromatiniai);

ii) deguonies turintys angliavandeniliai, pavyzdžiui, alkoholiai, aldehidai, ketonai, karboksirūgštys, esteriai, acetatai, eteriai, peroksidai, epoksidinės dervos;

iii) sieros turintys angliavandeniliai;

iv) azoto turintys angliavandeniliai, pavyzdžiui, aminai, amidai, azoto junginiai, nitro junginiai arba nitratiniai junginiai, nitrilai, cianatai, izocianatai;

v) fosforo turintys angliavandeniliai;

vi) halogeninti angliavandeniliai;

vii) metalų organiniai junginiai;

- viii) pagrindinės plastikinės medžiagos (polimerai, sintetiniai pluoštai ir celiulioziniai pluoštai);
- ix) sintetinis kaučiukas;
- x) dažai ir pigmentai;
- xi) paviršinio aktyvumo medžiagos ir plovikliai,

gaminti;

b) chemijos pramonės įrenginiai, skirti pagrindinėms neorganinėms medžiagoms, kaip antai:

- i) dujos, pavyzdžiui, amoniakas, chloras ar vandenilio chloridas, fluoras ar vandenilio fluoridas, anglies oksidai, sieros junginiai, azoto oksidai, vandenilis, sieros dioksidas, karbonilchloridas;
- ii) rūgštys, pavyzdžiui, chromo rūgštis, vandenilio fluorida rūgštis, fosforo rūgštis, azoto rūgštis, druskos rūgštis, sieros rūgštis, oleumas, sulfitinės rūgštys;
- iii) bazės, pavyzdžiui, amonio hidroksidas, kalio hidroksidas, natrio hidroksidas;
- iv) druskos, pavyzdžiui, amonio chloridas, kalio chloratas, kalio karbonatas, natrio karbonatas, peroksoboratas, sidabro nitratas;
- v) nemetalai, metalų oksidai ar kiti neorganiniai junginiai, pavyzdžiui, kalcio karbidas, silicis, silicio karbidas,

gaminti;

c) chemijos pramonės įrenginiai fosforo, azoto ar kalio mineralinėms trąšoms (paprastosioms arba kombinuotosioms trąšoms) gaminti;

d) chemijos pramonės įrenginiai pagrindinėms augalų sveikatos priemonėms ir biocidams gaminti;

e) įrenginiai pagrindiniams vaistų pramonės gaminiams cheminiu ar biologiniu būdu gaminti;

f) sprogstamųjų medžiagų ir sprogmenų gamybai skirti chemijos pramonės įrenginiai;

g) chemijos pramonės įrenginiai, kuriuose cheminiu ar biologiniu būdu gaminami baltyminių pašarų priedai, fermentai ir kitos baltyminės medžiagos.

5. Atliekų tvarkymas:

– įrenginiai pavojingoms atliekoms deginti, panaudoti ar cheminiu būdu apdoroti arba pavojingų atliekų sąvartynai;

– komunalinių atliekų deginimo įrenginiai, kurių galingumas didesnis kaip 3 tonos per valandą;

– nepavojingų atliekų šalinimo įrenginiai, kurių galingumas didesnis kaip 50 tonų per dieną;

– sąvartynai, į kuriuos patenka daugiau kaip 10 tonų atliekų per dieną arba kurių bendroji talpa didesnė kaip 25 000 tonų, išskyrus inertinių atliekų sąvartynus.

6. Nuotekų valymo įrenginiai, kurių galingumas didesnis kaip 150 000 gyventojų ekvivalento.

7. Pramonės įrenginiai:

a) celiuliozei iš medienos ar panašios pluoštinės žaliavos gaminti;

b) popieriui ir kartonui gaminti, kai gamybos pajėgumas didesnis kaip 20 tonų per dieną.

8. a) tolimojo susisiekimo geležinkelio linijų tiesimas ir oro uostų², turinčių 2 100 metrų arba ilgesnį pagrindinį pakilimo-nusileidimo taką, statyba;

b) automagistralių ir greitkelių tiesimas³;

c) naujų keturių ar daugiau eismo juostų kelių tiesimas arba rekonstrukcija ir (arba) esančių dviejų ar mažiau eismo juostų kelių platinimas, norint nutiesti keturias ar daugiau eismo juostų ten, kur toks naujas kelias arba rekonstruota ir (arba) praplata nenutrūkstant kelio atkarpa sieks 10 km arba daugiau.

9. a) vidaus vandenų keliai ir vidaus laivybos uostai, kuriuose leidžiama plaukioti didesnės kaip 1 350 tonų talpos laivams;

b) prekybos uostai, pakrovimo ir iškrovimo prielaukos, sujungtos su kranto ir atviroje jūroje esančiais uostais (išskyrus keltų prielaukas), prie kurių gali švartuotis didesnės kaip 1 350 tonų talpos laivai.

10. Požeminio vandens ėmimas ar požeminio vandens dirbtinio papildymo sistemos, kai per metus išgaunama ar papildoma 10 milijonų arba daugiau kubinių metrų vandens.

11. a) vandens išteklių perkėlimas iš vienos upės baseino į kitą, siekiant išvengti galimo vandens trūkumo, kai perkeliama daugiau kaip 100 milijonų kubinių metrų per metus;

b) visais kitais atvejais – vandens išteklių perkėlimo darbai iš vienos upės baseino į kitą, kai daugiamečiai vidutinis baseino, iš kurio imamas vanduo, nuotėkis yra didesnis kaip 2 000 milijonų kubinių metrų per metus ir kai perkeliama vandens kiekis viršija daugiau negu 5 proc. šio nuotėkio.

Nė vienas iš šių atvejų netaikomas vamzdynais tiekiamam geriamajam vandeniui perkelti.

12. Naftos ir gamtinių dujų komercinė gavyba, kai per dieną išgaunama daugiau kaip 500 tonų naftos ar 500 000 kubinių metrų gamtinių dujų.

13. Užtvankos ir kiti įrenginiai vandeniui sulaikyti ar nuolatiniam saugojimui, kai saugomo ar sulaikomo vandens kiekio, naujo ar papildomo, yra daugiau kaip 10 milijonų kubinių metrų.

14. Didesnio kaip 800 mm skersmens ir ilgesni kaip 40 km vamzdynai dujoms, naftai ar cheminėms medžiagoms transportuoti.

15. Įrenginiai naminiams paukščiams ar kiaulėms intensyviai auginti, kuriuose yra daugiau kaip:

² Šioje Konvencijoje „oro uostas“ – tai oro uostas, atitinkantis oro uosto apibrėžtį, kuri pateikta 1944 m. Čikagos konvencijoje, įsteigiančioje Tarptautinę civilinės aviacijos organizaciją (14 priedas).

³ Šioje Konvencijoje „greitkelis“ – tai kelias, atitinkantis apibrėžtį, kuri pateikta 1975 m. lapkričio 15 d. Europos šalių susitarime dėl pagrindinių tarptautinių transporto magistralių.

- a) 40 000 vietų paukščiams;
- b) 2 000 vietų penimoms kiaulėms (kurių svoris didesnis nei 30 kg); arba
- c) 750 vietų paršavedėms.

16. Karjerai ir atviros naudingųjų iškasenų kasyklos, kai jų paviršiaus plotas didesnis kaip 25 hektarai, arba durpių gavyba, kai durpyno plotas didesnis kaip 150 hektarų.

17. Antžeminių elektros perdavimo linijų tiesimas, kai įtampa 220 kV arba aukštesnė ir linijos ilgesnės kaip 15 km.

18. Naftos, naftos chemijos produktų ar cheminių produktų saugyklos, kurių talpa 200 000 tonų ar daugiau.

19. Kitos veiklos rūšys:

– išankstinio apdorojimo operacijos (plovimas, balinimas, merserizacija), pluošto dažymo ar tekstilės įrenginiai, kurių pajėgumas didesnis kaip 10 tonų apdorjamų medžiagų per dieną;

– kailių ir odos rauginimo įrenginiai, kurių perdirbimo pajėgumas didesnis kaip 12 tonų apdorotos produkcijos per dieną;

a) skerdyklos, perdirbančios daugiau kaip 50 tonų skerdienos per dieną;

b) maisto produktų apdorojimas ir perdirbimas gaminant juos iš:

i) gyvulinės žaliavos (išskyrus pieną), kai pagaminama daugiau kaip 75 tonos gatavos produkcijos per dieną;

ii) augalinės žaliavos, kai pagaminama daugiau kaip 300 tonų gatavos produkcijos per dieną (vidutinis ketvirčio rodiklis);

c) pieno apdorojimas ir perdirbimas, kai gaunamo pieno kiekis didesnis kaip 200 tonų per dieną (vidutinis metinis rodiklis):

– įrenginiai naminių gyvulių skerdienos ir gyvulininkystės atliekoms pašalinti ar perdirbti, kurių perdirbimo pajėgumas didesnis kaip 10 tonų per dieną;

– įrenginiai medžiagų, daiktų arba produktų paviršiams apdoroti, naudojant organinius tirpiklius, visų pirma apdailai ir spaudos darbams, padengti, riebalams pašalinti, hidroizoliacijai, kalibravimui, dažyti, valyti arba impregnuoti, kai gamybos pajėgumas didesnis kaip 150 kg per valandą arba daugiau nei 200 tonų per metus;

– įrenginiai angliai (natūraliam koksui) arba elektrografitui gaminti deginimo arba grafitizavimosi būdu.

20. Bet kokia veiklos rūšis, nenurodyta 1–19 dalyse, tais atvejais, kai, vadovaujantis nacionalinės teisės aktais, visuomenės dalyvavimas įgyvendinamas taikant poveikio aplinkai vertinimo procedūrą.

21. Šios Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies a punkto nuostata netaikoma nė vienam iš nurodytų projektų, įgyvendinamų tik arba daugiausia naujų metodų arba produktų mokslinio tyrimo, kūrimo ir tikrinimo tikslais per ne trumpesnę kaip dvejų metų laikotarpį, nebent jie galėtų sukelti ypač kenksmingą poveikį aplinkai arba sveikatai.

22. Bet kokiam veiklos rūšies pakeitimui arba išplėtimui, kai toks pakeitimas arba išplėtimas atitinka šiame priede nustatytus kriterijus (ribines vertes), taikomas šios

Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies a punktas. Bet kokiam kitam veiklos rūšies pakeitimui arba išplėtimui taikomas šios Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies b punktas.

II priedas

ARBITRAŽAS

1. Kai ginčas perduodamas nagrinėti arbitražui pagal šios Konvencijos 16 straipsnio 2 dalį, ginčo šalis arba šalys nurodo sekretoriatui arbitražinio ginčo esmę ir, be kita ko, šios Konvencijos straipsnius, dėl kurių aiškinimo ar taikymo kilo ginčas. Gautą informaciją sekretoriatas persiunčia visoms šios Konvencijos Šalims.

2. Arbitražo teismą sudaro trys nariai. Tiek šalis ieškovė arba šalys ieškovės, tiek kita ginčo šalis arba šalys paskiria po vieną arbitrą, ir du tokiu būdu paskirti arbitrai abipusiu sutarimu paskiria trečią arbitrą, kuris atlieka arbitražo teismo pirmininko funkcijas. Pastarasis negali būti nė vienos iš ginče dalyvaujančių šalių pilietis ir jo nuolatinė gyvenamoji vieta negali būti nė vienoje šių šalių teritorijoje, jis negali dirbti nė vienoje iš šių šalių arba koku nors kitu būdu būti susijęs su šiuo ginču.

3. Jeigu praėjus dviem mėnesiams nuo antro arbitro paskyrimo dienos arbitražo teismo pirmininkas nepaskiriamas, Europos ekonomikos komisijos vykdomasis sekretorius, gavęs kurios nors ginčo šalies prašymą, paskiria jį per du mėnesius.

4. Jeigu viena iš ginčo šalių nepaskiria arbitro per du mėnesius nuo prašymo gavimo dienos, kita šalis gali informuoti apie tai Europos Ekonomikos komisijos vykdomąjį sekretorių, kuris paskiria arbitražo teismo pirmininką per du mėnesius. Paskirtas arbitražo teismo pirmininkas prašo šalį, kuri dar nepaskyrė arbitro, padaryti tai per du mėnesius. Jeigu ji to nepadaro per šį laiką, pirmininkas informuoja Europos ekonomikos komisijos vykdomąjį sekretorių, kuris paskiria tokį arbitrą per du mėnesius.

5. Arbitražo teismas priima sprendimą vadovaudamasis tarptautine teise ir šios Konvencijos nuostatomis.

6. Bet kuris pagal šio priedo nuostatas steigiamas arbitražo teismas parengia savo darbo tvarkos taisykles.

7. Arbitražo teismo sprendimai dėl procedūros ir esmės priimami jo narių balsų dauguma.

8. Teismas gali imtis visų reikiamų priemonių faktams nustatyti.

9. Ginčo šalys padeda arbitražo teismo darbui ir visų pirma pasinaudoti visomis turimomis priemonėmis:

a) pateikia jam visus atitinkamus dokumentus, informaciją ir sudaro sąlygas;

b) prireikus suteikia galimybę iškviesti liudytojus arba ekspertus ir išklausyti jų parodymus.

10. Ginčo šalys ir arbitrai saugo nagrinėjimo arbitražo tvarka metu slapta gautą informaciją.

11. Vienos iš šalių prašymu arbitražo teismas gali rekomenduoti imtis laikinųjų apsaugos priemonių.

12. Jeigu viena iš ginčo šalių neatvyksta į arbitražo teismą ar negina savo interesų, kita šalis gali prašyti teismo tęsti nagrinėjimą ir priimti galutinį sprendimą. Vienos iš šalių nedalyvavimas teisme arba savo interesų negynimas nėra kliūtis ginčo nagrinėjimui.

13. Arbitražo teismas gali išnagrinėti priešiškius, pareiškiamus tiesiogiai dėl ginčo esmės, ir priimti dėl jų sprendimus.

14. Jeigu arbitražo teismas, remdamasis konkrečiomis bylos aplinkybėmis, nenusprendžia kitaip, teismo išlaidas, įskaitant teismo narių atlyginimus, ginčo šalys apmoka po lygiai. Teismas registruoja visas savo išlaidas ir ginčo šalims pateikia galutinę išlaidų ataskaitą.

15. Bet kuri šios Konvencijos Šalis, kuri turi teisinio pobūdžio interesą dėl ginčo dalyko ir kurią gali paveikti šios bylos sprendimas, turi teisę teismo sutikimu įstoti į procesą nagrinėjant bylą.

16. Arbitražo teismas priima sprendimą per penkis mėnesius nuo jo įsteigimo dienos, jeigu tik jis nemano, kad būtina pratęsti šį terminą dar vienam ne ilgesniam kaip penkių mėnesių laikotarpiui.

17. Arbitražo teismo sprendimas pateikiamas kartu su sprendimo motyvais. Toks sprendimas yra galutinis ir privalomas visoms ginčo šalims. Arbitražo teismas siunčia savo sprendimą ginčo šalims ir sekretoriatui. Gautą informaciją sekretoriatas perduoda visoms šios Konvencijos Šalims.

18. Bet kuri ginčą, kylantį tarp šalių dėl teismo sprendimo aiškinimo arba vykdymo, šalys gali perduoti arbitražo teismui, priėmusiam šį sprendimą, arba, jei nėra galimybės pasinaudoti jo paslaugomis, kitam teismui, kuris šiam tikslui sudaromas tokiu pat būdu kaip ir pirmasis.